

Hoofdpijnenverslag van de internetconsultatie

Concept Beleidsprogramma Circulair Textiel 2025 - 2030

Het hoofdpijnenverslag is een samenvatting van de ingediende reacties. De reacties zijn gesorteerd op (hoofd)thema's. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) reageert in dit hoofdpijnenverslag ook inhoudelijk op de ingediende punten. De reacties uit de internetconsultatie worden meegenomen in het schrijven van het nieuwe beleidsprogramma circulair textiel. Dit programma wordt naar verwachting in het najaar van 2024 gepubliceerd.

Algemene informatie over de internetconsultatie

In het kort

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bereidt een nieuw beleidsprogramma circulair textiel voor, met als looptijd 2025 tot 2030. Het huidige beleidsprogramma circulair textiel loopt eind 2024 af. Er zijn de afgelopen maanden gesprekken gevoerd met burgers, experts en partijen uit de textielsector om ideeën, behoeften en zorgen op te halen. Met deze internetconsultatie willen wij iedereen in de samenleving de kans geven om te reageren op het concept-beleidsprogramma.

Voor wie is dit beleidsprogramma belangrijk?

- Partijen en bedrijven die werken binnen de textielsector waaronder ontwerpers, producenten, retailers, inzamelaars, sorteerdere, recyclers;
- Experts op het gebied van textiel;
- Burgers.

Wat is het doel van het beleidsprogramma?

- Het uiteindelijke doel van dit beleidsprogramma is een volledige circulaire economie in 2050, met een veilige, transparante en verantwoorde circulaire textielketen voor mens, dier en milieu;
- In het beleidsprogramma staan doelen voor 2030 en 2035. Het streven is om jaarlijks de hoeveelheid textiel op de Nederlandse markt te verminderen en de consumptie (het kopen) ervan te beperken. Daarnaast willen we de levensduur van textiel verlengen door middel van duurzaam ontwerp, het bevorderen van reparaties, en het stimuleren van het kopen van tweedehands kleding en schoenen.

Reacties op hoofdpijnen

Indieners

Van 14 mei 2024 tot en met 26 juni 2024 kon iedereen reageren op dit concept beleidsprogramma. Er zijn in totaal 47 reacties ingediend, waarvan 41 openbaar.

Indieners zijn:

- Particulieren (circa 23% van de reacties);
- Maatschappelijke organisaties (ca 23% van de reacties);
- Bedrijfsleven en partijen uit de sector (ca 52% van de reacties);
- Lokale overheden (ca 2% van de reacties).

Algemeen beeld van de reacties

In onderstaand overzicht is een algemeen beeld geschetst van de reacties. Uit de reacties blijkt dat partijen blij zijn dat er vervolg wordt gegeven aan het beleidsprogramma circulair textiel 2020 – 2025. Het sentiment van de reacties is overwegend positief, maar er zijn ook kritische punten meegegeven.

De belangrijkste opmerkingen gaan over de volgende thema's:

1. Doelstellingen;
2. Europese en internationale samenwerking;
3. Verminderen van grondstoffen (minder productie en consumptie en beprijzen en belasten);
4. Substitutie van grondstoffen;
5. Levensduurverlenging;
6. Hoogwaardige verwerking;
7. Bewustwording;
8. Dierenwelzijn;
9. Missende onderwerpen;

Reacties per thema

Hieronder volgt een samenvatting van de belangrijkste opmerkingen van bovengenoemde thema's. Daarnaast wordt voor elk thema toegelicht waarom het is aangemerkt als hoofdthema. Specifieke opmerkingen worden uitgelicht in subthema's, die voortkomen uit elk hoofdthema.

1. Doelstellingen

In het concept beleidsprogramma circulair textiel zijn doelstellingen opgesteld om uiteindelijk te komen tot een volledig circulaire textielketen in 2050. De doelstellingen geven een beeld van de voortgang van het beleid voor de komende vijf jaar. Het is daarom van belang dat deze logisch en duidelijk zijn. Veel van de reacties gaan over de algemene haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de doelstellingen, maar er zijn ook specifieke reacties binnengekomen die toegespitst zijn op één van de doelstellingen.

Haalbaarheid en uitvoerbaarheid

- Veel partijen noemen de doelstellingen over het algemeen haalbaar en uitvoerbaar. Wel worden er door sommige partijen kritische kanttekeningen bij geplaatst en voorwaarden geformuleerd voor de meetbaarheid en haalbaarheid van de doelstellingen.
- Een aantal partijen is blij met het ambitieniveau van de doelstellingen. Sommige partijen pleiten zelfs voor hogere ambities.

Recyclaat

- Eén bedrijf vraagt zich af hoe er gecontroleerd wordt dat er daadwerkelijk *post-consumer* vezel-tot-vezel recyclaat in textielproducten wordt gebruikt en niet *pre-consumer* recyclaat of recyclaat van PET-flessen.
- Voor de doelstellingen van het aandeel *post-consumer* vezel-tot-vezel recyclaat wordt door de producenten gewaarschuwd dat er een kloof kan ontstaan tussen de ambities van het beleidsprogramma en de internationale stand van zaken, ten aanzien van duurzame materialen en *post-consumer* vezel-tot-vezel recyclaat.

Doelstellingen beleidsprogramma in relatie tot de UPV (Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid) doelstellingen

- Er wordt een aantal keer benoemd dat doelstellingen uit het concept beleidsprogramma niet altijd in lijn zijn met de doelstellingen van de UPV textiel.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie

Het ministerie van IenW vindt het prettig om te horen dat veel partijen de gestelde doelstellingen haalbaar en uitvoerbaar achten. De genoemde voorwaarden om deze doelstellingen tot uitvoer te laten komen worden individueel bekeken en beoordeeld. Verder wil het ministerie benadrukken dat de doelstellingen van het beleidsprogramma soms anders opgeschreven zijn dan die van de UPV textiel. Zo gaat de UPV bijvoorbeeld over hoeveel ingezameld textiel vezel-tot-vezel wordt gerecycled, en gaan de beleidsdoelstellingen over hoeveel recyclaat er wordt toegepast in producten. In het beleidsprogramma wordt verduidelijkt waarom deze doelstellingen zijn gekozen en hoe ze worden gemonitord.

2. Europese/internationale samenwerking

De textielketen is een internationale keten, dus samenwerking met andere landen is belangrijk. Daarnaast heeft een maatregel meer effect wanneer deze voor de hele Europese markt geldt. De komende jaren komt er verschillende Europese wetgeving aan die (ook) gaat gelden voor de textielsector.

Aansluiting met Europese wet- en regelgeving

- Veel partijen pleiten ervoor om zoveel mogelijk bij de aanstaande Europese wet- en regelgeving aan te sluiten.
- Europese harmonisatie wordt cruciaal genoemd voor een gelijk speelveld en om administratieve lasten te beperken.

Belemmeringen in afvalexport

- Voor circulaire productie met gerecycled materiaal is het belangrijk dat afgedankt textiel uit Nederland wordt toegelaten als secundair materiaal door productielanden.
- Importrestricties in productielanden en exportbepalingen voor textielafval vanuit Europa moeten worden afgestemd om de circulaire textielindustrie te ondersteunen.

Handhaving

- Er is behoefte aan Europese normen over welke producten wel en niet in Europa mogen worden geïmporteerd.
- Er wordt gepleit voor effectief toezicht op e-commerce platforms buiten de EU, zodat deze voldoen aan Europese regels voor rechtstreekse levering van producten.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie

Wetgeving gericht op import en export wordt voornamelijk op Europees niveau bepaald. Nederland pleit in Europa voor duidelijke criteria om te bepalen wanneer textielafval gezien kan worden als grondstof die geschikt is voor hergebruik of recycling. Voor het exporteren van textiel voor hergebruik pleiten we voor strengere sorteercriteria in Europa. De komende jaren zal er veel wetgeving uit Europa komen en Nederland zal hier in nationaal beleid dan ook bij aansluiten. Een voorbeeld is de Ecodesign voor Duurzame Producten Verordening, waarmee het straks mogelijk wordt om duurzaamheidseisen te stellen aan textielproducten die in Europa verkocht worden. Voor nieuwe wetgeving en beleid geldt dat het per maatregel wordt beoordeeld of het nationaal of Europees ingevoerd kan worden.

3. Verminderen van grondstoffen

Het eerste hoofdstuk van het beleidsprogramma gaat over het verminderen van grondstoffen. Het gebruik van nieuwe grondstoffen kan direct verminderd worden door het verminderen productie en consumptie van textiel. Dit heeft zowel invloed op producten, retailers als consumenten.

Minder productie en consumptie

- Partijen erkennen dat het moeilijk is om consumentengedrag te veranderen richting minder kopen, maar dat het koopgedrag kan worden beïnvloed door rolmodellen in promotiecampagnes in te zetten.
- Eén partij benoemt dat speciale aandacht moet worden besteed aan baby- en kinderkleding vanwege de hoge doorloopsnelheid.
- Er wordt benoemd dat veel acties die moeten leiden tot minder productie en consumptie nog in de verkennende fase zitten en dat hier nog concretisering nodig is.
- De reacties over een onderzoek naar een productieplafond zijn wisselend.
- Partijen willen graag het gesprek voeren over de toepassing van brede welvaart, postgroei en ontgroeien (*degrowth*) in de textielsector.

Transparantie en labels

- Meerdere partijen stellen dat transparantie en standaardisering nodig zijn voor een mogelijk duurzaamheidlabel. Met name standaardisatie is nodig om producten en duurzaamheidsaspecten met elkaar te kunnen vergelijken.
- Een partij benoemt dat het ministerie verplichtingen zou moeten opnemen rondom de herkomst en traceerbaarheid van textiel. Bijvoorbeeld over de herkomst van materialen, de recyclebaarheid van het product en de arbeidsomstandigheden waaronder het product gemaakt is.
- Sommige partijen pleiten voor een perspectief voor de korte termijn, omdat het productpaspoort nog op zich laat wachten. Andere partijen zien echter liever dat Nederland niet voor de Europese regelgeving uit gaat lopen.

Beprijzen en belasten van textiel

- De kern van het probleem in de textielsector is voor vrijwel alle partijen duidelijk: het gebruik van nieuwe materialen is goedkoper dan het gebruik van circulaire materialen zoals gerecycled textiel.
- Er wordt benoemt dat oneerlijke prijzen disruptief zijn voor een duurzame transitie waardoor er een ongelijk speelveld blijft bestaan.
- De markt benadrukt het belang van overheidsingrijpen (zoals belastingwetgeving, importrestricties of kwaliteitsvereisten) in strijd tegen non-Europese textielaanbieders die veelal op basis van lage prijzen een oneerlijke concurrentiestrijd kunnen voeren met Europese textielaanbieders.
- Meerdere keren wordt door verschillende partijen aangegeven dat textiel van primaire grondstoffen belast moet worden, terwijl textiel van circulaire materialen gesubsidieerd moet worden. De mogelijkheden tot tariefdifferentiatie onder de UPV textiel worden aangehaald. Ook wordt het stimuleren van de verhuur en koop van tweedehands kleding (in plaats van nieuwe kleding) benoemd. Verder wordt een btw-verlaging op tweedehands textiel en reparatiediensten voorgesteld.
- Tot slot is er behoefte aan fiscale en financiële ondersteuningspakketten die circulaire bedrijven en verdienmodellen verder helpen ontwikkelen.

R-ladder

- Een aantal partijen vindt dat veel van de maatregelen uit het beleidsprogramma te laag op de r-ladder staan. Er moet meer ingezet worden op maatregelen hoger op de r-ladder, zoals bijvoorbeeld hergebruik.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie

Gedragbeïnvloedingcampagnes zijn een belangrijk instrument om minder consumptie te stimuleren. Met de subsidie aan Milieu Centraal voor de mijn StijlID campagne heeft IenW hier al een belangrijke stap in gezet. IenW is van plan ook de komende jaren subsidie voor deze campagne te verlenen. Wat betreft speciale aandacht voor baby- en kinderkleding; de afgelopen

jaren is de populariteit van platforms zoals Vinted en Marktplaats, waar consumenten o.a. kleding aan elkaar kunnen doorverkopen, gegroeid. Baby- en kinderkleding is hierin een populaire categorie. De maatregelen uit het beleidsprogramma richten zich breed op alle textielcategorieën, dus ook op baby- en kinderkleding. Verder zijn wij ons ervan bewust dat veel van de acties die moeten leiden tot minder productie en consumptie nog in de verkennende fase zitten. Het concept minder produceren en consumeren is nog volop in ontwikkeling. Het uitwerken van effectief en haalbaar beleid vergt tijd.

Verder vindt het ministerie van IenW het belangrijk dat de textielindustrie transparanter wordt en dat bedrijven en consumenten toegang hebben tot de juiste informatie. Daarom steunt Nederland Europese wetgeving die dit als doel heeft, zoals een productpaspoort voor textiel.

Wat betreft prijzen en belastingen van textiel is het doel om maatregelen te nemen die zorgen dat circulair ondernemen gaat lonen en kan concurreren met de lineaire economie. Zodat het aantrekkelijk wordt voor bedrijven om bijvoorbeeld tweedehands kleding aan te bieden, kleding te verhuren of kleding te maken van circulair materiaal. Om goed te begrijpen welke nationale of Europese beleidsmaatregelen hiervoor het beste werken, voeren wij momenteel onderzoek uit. Ook zijn wij over mogelijkheden tot het belastingen of prijzen van textiel in gesprek met andere ministeries.

In het nieuwe beleidsprogramma staan ook onderwerpen hoger op de R-ladder centraal, zoals minder kopen, reparatie en hergebruik. Tegelijkertijd zien we ook dat het belangrijk blijft om aandacht te hebben voor de achterkant van de keten. Er wordt nog steeds nauwelijks textielafval gerecycled tot nieuw textiel. Het beleidsprogramma bevat daarom een mix van maatregelen op de R-ladder.

4. Substitutie van grondstoffen

Voor de substitutie van grondstoffen is het doel dat textiel gemaakt wordt van duurzaam en gerecycled materiaal. Het gebruik van fossiele materialen wordt beperkt en het gebruik van duurzame biogebaseerde alternatieven wordt gestimuleerd. Dit vraagt om een omslag in met name het productie- en ontwerpproces.

Duurzaam en gerecycled materiaal

- Een van de partijen benoemt dat de focus moet liggen op het voorkomen van afval (*Refuse, Rethink, Reduce*), in plaats van enkel te focussen op het herbestemmen van afval.
- Er wordt een aantal keer genoemd dat het verplichten van recycelaat ook negatieve gevolgen kan hebben voor biogebaseerde materialen. Een product gemaakt van 100% natuurlijke materialen wordt vervuild door het toevoegen van recycelaat.
- Door een aantal partijen wordt gesteld dat er subsidies nodig zijn voor het telen van biogebaseerde materialen. Om de omslag naar gerecyclede en duurzame materialen te maken, moeten ondernemers die deze regeneratieve materialen omarmen worden gestimuleerd en gefinancierd door de overheid.

Microplastics

- Partijen vragen om meer onderzoek naar de mechanismen van microvezelafgifte en de effecten van microplastics op mens en milieu.
- Een partij stelt dat het wetenschappelijk moet worden bewezen dat natuurlijke vezels minder impactvol zijn dan synthetische vezels. Natuurlijke vezels bevatten vaak chemische toevoegingen die de biologische afbraak kunnen hinderen. Er is behoefte aan wetenschappelijke beoordeling van de toxiciteit van deze toevoegingen en hun effect op de afbreekbaarheid van natuurlijke vezels.
- Een van de voorstellen is een maximum instellen voor het aantal microplasticvezels dat per product vrijkomt, tot uiteindelijk een vezelverlies van nul bereikt is.
- Een ander voorstel is meer informatie openbaar maken over microvezelverlies, wat consumenten kan helpen bij het maken van milieubewuste keuzes.

Chemicaliën

- Er wordt gewezen op de noodzaak van naleving van de REACH-wetgeving, waarbij grondstoffen moeten voldoen aan strikte normen zoals Okotex 100 class 1 en 2.
- Een partij merkt op dat de REACH-regelgeving moet worden gehandhaafd en mogelijk uitgebreid voor chemische risico's bij recycling.
- Op het moment dat er weer een product van gemaakt wordt, dan moet deze een einde afvalstatus krijgen. Hierbij moet het product weer voldoen aan de geldende productnormen zoals REACH.

Inhoudelijk reactie van het ministerie

Het voorkomen van afval vormt onderdeel van het beleidsprogramma. Tegelijkertijd is het van belang dat aan het einde van de levensduur, er goede recycling- en verwerkingsopties zijn om textiel zo lang mogelijk in de keten te houden. Dit is aanvullend op de strategieën op de R-ladder zoals *Refuse*, *Rethink* en *Reduce*. Bij een mogelijke invoering van een verplicht recycelaat zal goed gekeken worden wat de consequenties hiervan zijn voor de sector. Het ministerie wil voorkomen dat de toepassing van biogebaseerd materiaal nadeel ondervindt ten opzichte van andere materialen. Om dit in beeld te brengen gaan we in gesprek met betrokken partners uit de keten. Verder bestaat er via het RVO al de mogelijkheid voor bedrijven om aanspraak te maken op verschillende subsidies. Het ministerie zal kijken of deze bestaande subsidies voldoende middelen bieden voor producenten om op te schalen en of deze subsidies voldoende bekend zijn bij de betreffende bedrijven.

Ons doel is dat er zo min mogelijk microplastics in het milieu terecht komen. Daarom hebben we in het beleidsprogramma aandacht voor microplastics uit textiel. Voorbeelden hiervan zijn het voorwassen van kleding, bewustwording en het gebruik van filters bij het was proces bevorderen. Daarbij is het van belang de juiste balans te vinden tussen stimuleren van het gewenste gedrag en

reguleren via wetten en regels. Het is niet de bedoeling de verantwoordelijkheid enkel bij de consument te leggen.

Bij het invoeren van ontwerp- en informatie-eisen in Europa wordt ook gekeken naar het opnemen van microplastics. Nederland zal hier in Europa ook aandacht voor vragen om te zorgen dat er in het ontwerp maar ook in de informatie richting de consument eisen worden gesteld aan het beperken van of informeren over vervuiling door microplastics. We streven ernaar om in Europa ontwerp-eisen in te stellen voor een maximum aan microvezels die vrijkomen per product. Om dat te kunnen uitvoeren en controleren, is eerst meer onderzoek nodig. Daar zullen we in het beleidsprogramma aandacht voor hebben.

Tot slot zijn er ook ideeën voorgesteld over chemicaliën. Voor alle suggesties geldt dat het al bestaand beleid is. Dat wil zeggen dat producenten moeten voldoen aan deze normen wanneer ze een product op de markt willen brengen in Europa. De handhaving hierop wordt gedaan door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

5. Levensduurverlenging

De levensduur van textiel wordt verbeterd door te werken aan betere kwaliteit, meer reparatie en het kopen van tweedehands in plaats van nieuwe kleding. Dit is echter nog niet de norm. Om dit te veranderen en consumenten bewust te maken van de mogelijkheden om langer gebruik te maken van hun kleding, zijn er verschillende maatregelen uitgewerkt. Hier zijn verschillende reacties op binnengekomen.

Tweedehands

- Bedrijven wijzen op de groei van tweedehands textielconsumptie, maar uiten zorgen over het gebrek aan substitutie-effect; tweedehands aankopen leiden niet altijd tot minder nieuwe aankopen.
- Een aantal partijen pleit voor de introductie van huur- en leasemodellen naast tweedehands verkoop om consumenten te laten wennen aan circulair kledinggebruik.
- Een aantal respondenten is van mening dat tweedehands kleding makkelijker en toegankelijker gemaakt moet worden, zowel online als offline. Bijvoorbeeld door verplichtingen voor winkels om tweedehands producten aan te bieden.
- Eén respondent signaleert dat er uitdagingen zijn in specifieke markten zoals bodyfashion en ondergoed, waar tweedehands verkoop als onmogelijk wordt beschouwd.

Kwaliteit en ontwerp

- Het ministerie wordt aangemoedigd om het gebruik van mono-materialen te bevorderen bij de productie van textiel. Kledingstukken van mono-materialen zijn duurzamer en gemakkelijker te onderhouden, wat leidt tot een langere levensduur.
- Een aantal partijen vindt dat de nadruk moet liggen op inzet aan het begin van de keten met de vraag: "Hoe kunnen we de productie milieuvriendelijker maken?"

- Er wordt benadrukt dat er een paradox bestaat waarbij de meeste duurzaamheidsinitiatieven van producenten en stoffenleveranciers worden verwacht, terwijl zij met de kleinste winstmarges werken.
- Tot slot wordt er gepleit voor meer productenverantwoordelijkheid, waarbij producenten vanaf de ontwerpfase rekening moeten houden met hergebruik, hernieuwbaarheid en recycling. Dit vergroot de noodzaak voor voldoende lokale capaciteit en maakt grondstoffen dumpen onacceptabel vanuit economisch en ecologisch oogpunt.

Reparatie

- Meerdere partijen benoemen dat hogere arbeidskosten het moeilijk maken om een rendabele business case voor reparatie op te zetten.
- Het subsidiëren van textielreparatie en het aanbieden van fiscale prikkels zoals een lager btw-tarief voor kledingreparatie kunnen reparaties bevorderen. Er wordt ook gesuggereerd om een recht op reparatie voor consumenten duidelijk vast te leggen.
- Er is een gebrek aan beschikbare data over reparaties. Aanbieders van reparatie- en verhuurdiensten kunnen waardevolle data leveren om concrete doelstellingen voor reparatie in het beleidsprogramma te ondersteunen.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie

Het vergroten van de hoeveelheid verkocht tweedehands textiel is niet een doel op zich. Maar wel een manier om de levensduur van kleding te verlengen en verkoop van nieuwe kleding te verminderen, wanneer het een nieuw kledingstuk vervangt. Daarom wordt er ook breder ingezet op minder consumptie en productie. Met de UPV textiel hebben bedrijven doelstellingen opgelegd gekregen voor hergebruik van hun textiel, ook in Nederland.

Verder zal er in het beleidsprogramma een onderdeel toe worden gevoegd over gedrag, waarin ook verhuur als voorbeeld genoemd wordt. Voor duurzaam ontwerp zet Nederland de komende tijd vooral in op uitwerking van duurzame ontwerpeisen in Europa, waaronder een verplicht percentage recycleert en recyclebaarheid van textielproducten. Daarnaast is de UPV ook een prikkel voor producenten om duurzamer te ontwerpen. Een product wat circulair is ontworpen gaat namelijk langer mee en is beter te recyclen, waardoor het tot minder kosten leidt aan het einde van de levensduur. Het toepassen van tariefdifferentiatie onder de UPV is hiervoor ook een belangrijk middel.

Het vorige kabinet heeft onderzocht dat een verlaagd btw-tarief over het algemeen geen doelmatig instrument lijkt te zijn om reparatie te stimuleren. Daarom verkennen we ook andere beprijzingsmaatregelen om lineaire producten te belasten en circulaire producten te stimuleren. Met het recht op reparatie wat in Europa is ingevoerd, kunnen lidstaten een reparatieregister opzetten voor verschillende productgroepen. Voor textiel en schoenen wordt dit momenteel uitgezocht.

6. Hoogwaardige verwerking

Hoogwaardige verwerking betekent het gescheiden van ander afval inzamelen en zo hoogwaardig mogelijk verwerken van textiel, zodat het weer gebruikt kan worden als grondstof. Dit vergt zowel iets van de consument, die het textiel op de juiste manier moet afdanken, als van de inzamel-, sorteer- en recyclingindustrie. Maar ook producenten spelen met de invoering van de UPV textiel een rol in de afvalfase.

Inzameling

- Er moet een systeem komen dat gericht is op het inzamelen en verkoopbaar maken van draagbare kleding in Nederland. Gemeenten moeten verantwoordelijk worden gemaakt voor de aanbesteding en selectie van draagbaar textiel om hoger op de R-ladder te komen.
- De standaard voor ingezameld textiel zou gericht moeten zijn op tweedehands verkoop en reparatie, waarbij goede doelen ook een rol kunnen spelen. Uniformering van textielafval afdanken wordt ondersteund, maar er is geen directe noodzaak voor uniforme inzamelmethoden.
- Om de doelstellingen te behalen, is het belangrijk dat ingezameld textiel hoogwaardig kan worden gesorteerd en verwerkt. Dit vraagt om een verbetering en opschaling van de verwerkingslogistiek in Nederland, in lijn met de verplichting voor Europese landen om textiel per 2025 gescheiden in te zamelen.
- Er is behoefte aan financiële ondersteuning in het sorteerproces en prikkels voor de afname van gerecyclede content om de druk op de keten te verlichten. Inzamelaars moeten niet betalen voor ingezameld textiel om het verdienmodel van sorteercentra gezonder te maken, waardoor nauwkeuriger sorteren en meer hergebruik mogelijk wordt.

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

- Een aantal partijen zien de uitbreiding van de UPV naar schoenen, bont, namaakbont en (kunst)leer als zeer positief. Snelle invoering van dwingende UPV-regelgeving is cruciaal om koplopers te ondersteunen en te voorkomen dat Nederlandse en Europese producenten op achterstand worden gezet ten opzichte van buitenlandse partijen.
- Er is een oproep tot samenwerking met het bedrijfsleven voor innovatie, investeringen en gezamenlijke inspanningen. De UPV-gelden zouden moeten worden ingezet om innovatieve bedrijven te ondersteunen.
- Effectieve handhaving en toezicht op e-commerce platforms om ervoor te zorgen dat leveranciers voldoen aan de UPV-plicht is momenteel onvoldoende. Er is behoefte aan duidelijke *KPI's* en instrumenten om de ambities en doelstellingen van de UPV te meten en te waarborgen.
- Er wordt benoemd dat door middel van specifiekere rapportageverplichtingen de UPV kan bijdragen aan het vergroten van de transparantie van de textielketen. Het

beleidsprogramma en het Besluit UPV textiel kunnen en moeten elkaar op dit punt versterken.

Export

- Er is bezorgdheid over het illegale dumpen van kleding die op papier gerecycled en hergebruikt zou worden. Er zijn veel voorbeelden van grote dumplocaties buiten Europa.
- Een partij moedigt het kabinet aan om in gesprek te gaan met bestemmingslanden om de lokale context centraal te stellen bij de aanpak van export. Dit moet ervoor zorgen dat er gezamenlijk effectieve oplossingen worden ontwikkeld.

Recycling

- De technologie voor recycling loopt achter op de ambities. Er is meer investering nodig in onderzoek naar de recycling van synthetische en gemengde materialen en in schaalbare oplossingen. Samenwerking en financiële steun vanuit de overheid zijn daarbij cruciaal.
- Er zijn zorgen over het verplicht stellen van een vast percentage gerecyclede vezels, omdat dit de kwaliteit van het textiel kan verlagen en het gebruik van lokale, natuurlijke materialen kan belemmeren.
- Er wordt gepleit voor een ambitieus percentage gerecyclede content voor specifieke productsoorten.
- Er is een gebrek aan aandacht voor het sorteren van textiel voor recycling. Sorteren is essentieel voor de kwaliteit en kwantiteit van vezels voor recycling. Daarnaast wordt moleculaire recycling genoemd als een waardevolle technologie die opgenomen moet worden in het beleid.
- Er wordt gepleit voor een nieuwe definitie van *post-consumer* grondstoffen en de mogelijkheid om termen zoals "mixvezels" te gebruiken. De diversiteit van *post-consumer* textiel maakt recycling moeilijk, terwijl de technologie hiervoor al beschikbaar is.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie

Om te zorgen dat textiel goed wordt ingezameld en meer wordt hergebruikt en gerecycled, is in 2023 de UPV textiel ingevoerd. Producenten zijn daarmee verantwoordelijk voor het organiseren en financieren van het innamesysteem voor textiel. Ze hebben doelstellingen opgelegd gekregen voor hergebruik, recycling en vezel-tot-vezel recycling. Het is nu aan de partijen in de sector om afspraken te maken over de financiering en waar dit geld voor gebruikt wordt. De komende jaren zal IenW het instrument UPV blijven evalueren en ontwikkelen, ook voor textiel. Er wordt bijvoorbeeld onderzocht hoe de UPV een prikkel kan geven tot circulaire keuzes, zoals reparatie en preventie. Voor recycling is een van de belangrijkste maatregelen dat IenW in Europa pleit voor een verplicht percentage *post-consumer* recycelaat in nieuw textiel. Het is technisch al mogelijk om vezel-tot-vezel te recyclen, maar de vraag vanuit producenten blijft uit. Een verplichting voor recycelaat moet een prikkel geven om de vraag naar recycelaat te vergroten, zodat vezel-tot-vezel recycling opgeschaald kan worden. Export van textiel is als nieuw onderwerp toegevoegd aan het

beleidsprogramma. Het ministerie is blij om te lezen dat partijen het belang van het onderwerp benoemen en de noodzaak zien om het dumpen van afval te voorkomen.

7. Bewustwording

Bewustwording speelt een belangrijke rol in de transitie naar een circulaire textielketen. In alle vier de circulaire strategieën komt bewustwording en gedragsinzet terug.

- Een aantal partijen benoemt de behoefte aan een uitgebreide bewustwordingscampagne van de overheid, om consumenten te informeren over voordelen van kledingverhuur en tweedehandskleding.
- Partijen vinden het belangrijk dat consumenten beter geïnformeerd worden over wat er gebeurt met ingezameld textiel, inclusief hergebruik en recycling binnen de EU. Dit om transparantie te bieden over de volledige levenscyclus van kledingstukken.
- Er wordt een aantal keer geopperd dat de overheid voorbeeldfiguren en ambassadeurs moet inzetten om duurzaam gedrag te promoten. Dit kan bijvoorbeeld door een bekende Nederlander of influencer in te schakelen die tweedehands kleding stimuleert.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie

IenW erkent het belang van gedrag in de transitie naar een circulaire textielketen. Uit onderzoek is bekend dat puur inzetten op bewustwording van de consument onvoldoende is om ook echt gedragsverandering te bewerkstelligen. Vandaar dat IenW inzet op maatregelen die ervoor zorgen dat het voor de consument ook echt logisch en makkelijk is om duurzame keuzes te maken. Eén van die maatregelen is een uitgebreide gedragscampagne *Mijn StijlID*, uitgevoerd door Milieu Centraal. In de campagne wordt gebruik gemaakt van sociale media en *influencers* om duurzamer met kleding om te gaan. IenW is van plan de komende jaren voor deze campagne nogmaals een subsidie te verlenen. IenW blijft in gesprek met Milieu Centraal hoe deze campagne verder kan worden ingestoken zodat het meest effect behaald wordt, namelijk dat consumenten duurzamer met kleding om gaan. Met als belangrijkste uitkomst dat er minder kleding gekocht wordt en consumenten langer met kleding doen.

Producenten zijn sinds de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor textiel verantwoordelijk voor het inzamelen van textiel en het informeren van consumenten. Daar hoort ook bij dat producenten de consument moeten informeren over waar ze hun textiel kunnen inleveren, over afvalpreventie en opties voor hergebruik. Over het beleid van IenW op het gebied van export staat meer informatie bij het kopje "Hoogwaardige verwerking".

8. Dierenwelzijn

Een aantal dierenwelzijnsorganisaties hebben tijdens de internetconsultatie gereageerd over het ontbreken van concrete doelstellingen en maatregelen om de negatieve impact op dierenwelzijn in de kleding- en textielketen te verminderen.

- Er wordt benoemt dat het beleidsprogramma alternatieven voor dierlijke materialen (zoals wol, leer, dons en zijde) moet stimuleren en moet inzetten op het verbeteren van de productieomstandigheden voor landbouwhuisdieren.

- De partijen benadrukken dat de productie, handel en het gebruik van wilde dieren voor textiel moet worden beëindigd.
- De partijen kaarten aan dat de productie van dierlijke producten een aanzienlijke druk op landgebruik en de natuur legt.
- Het beleidsplan moet bont volledig uitsluiten als acceptabel materiaal voor kleding en textiel, vanwege de wrede praktijken en milieu-impact van de bontindustrie. Dit sluit aan bij de aangenomen motie in de Tweede Kamer om bont uit Nederlandse winkels te weren.
- De partijen vinden dat dierlijke materialen in textiel afkomstig moet zijn van dieren waarvan het welzijn gewaarborgd is, conform de Nederlandse Wet dieren en de vijf domeinen van Mellor.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie

De Nederlandse veehouderij levert (als bij- of restproduct van de slacht) huiden voor de leerindustrie, die worden gebruikt voor voornamelijk stoelbekleding voor auto's, treinen, bussen en vliegtuigen, maar ook voor schoenen en riemen. Bij het bedrijfsmatig houden van dieren met het oog op de productie van dierlijke producten dient in Nederland rekening gehouden te worden met de 5 domeinen van Mellor. Dit volgt uit de Wet Dieren (art. 2.3a). De productie van angorawol, kangoeroeleer, dons van levend geplukte dieren en textiel met materialen van de door de ngo's genoemde wilde dieren vindt in Nederland voor zover bekend niet plaats. De pelsdierhouderij is in Nederland sinds 8 januari 2021 verboden. De opvatting dat het niet ethisch is om pelsdieren enkel voor hun pels te houden stond daarbij voorop. In Europa is de Nederlandse inzet gericht op de beëindiging van de pelsdierhouderij in de EU als geheel. Nederland heeft hiertoe al meermaals opgeroepen in de Landbouw- en Visserijraad. I&W en LVVN werken momenteel aan de uitvoering van de motie van het Lid van Esch (Kamerstuk nr. 36254-16) om bont, angorawol, dons van levend geplukte dieren en kangoeroeleer uit Nederlandse winkels te weren. Het verbieden van de verkoop van producten met deze typen dierlijk materiaal is een belemmering van de interne markt, die slechts in zeer beperkte gevallen kunnen worden gerechtvaardigd. Het vergt onderzoek of dat voor de in de motie genoemde producten het geval is. Daarnaast heeft Nederland in Europa aandacht gevraagd voor het opnemen van dierenwelzijn in de aankomende wetgeving voor duurzaamheidslabels van textiel.

In het beleidsprogramma zal een passage worden toegevoegd om aandacht te besteden aan dierenwelzijn in de textielketen. Daarin zal toegelicht worden welke stappen we de komende jaren willen zetten.

9. Missende onderwerpen

Tijdens de internetconsultatie hebben meerdere partijen benoemd dat ze bepaalde onderwerpen in het beleidsprogramma missen. Het gaat hierbij om reacties over de volgende onderwerpen:

- Het beleidsprogramma zou aandacht moeten besteden aan het verminderen van het aantal wasbeurten om de levensduur van kleding te verlengen en milieubelasting te verminderen.

- De technische textielindustrie (zoals tapijten, kunstgras, luchtfilters) wordt momenteel onderbelicht, ondanks hun verduurzamingsinspanningen.
- Betrekken van doelgroepen zoals inkopers en gebruikers van bedrijfskleding, ziekenhuistextiel en uniformen om verspilling te verminderen.
- Het ontbreken van een onderzoeksagenda ondanks de noodzaak voor innovatie-inspanningen zoals gedragsverandering en materiaalrecycling.
- Het opnemen van maatregelen voor het delen, leasen en verhuren van kleding, wat hoger op de R-ladder staat dan recyclen en tweedehands verkoop, vanwege de significante reductie in CO2-uitstoot.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie

Voor het beleidsprogramma zijn onderwerpen gekozen waar de meeste potentie ligt om klimaatimpact te verminderen en gedrag te veranderen, zoals minder kopen. Er zal een hoofdstuk worden toegevoegd over gedrag waarin ook andere gedragingen zoals delen en verhuur terugkomen. Daarnaast valt niet elk textielproduct onder dit beleidsprogramma. Het programma gaat over consumentenkleding, bedrijfskleding, huishoudtextiel en schoenen. Daarvoor werkt IenW nauw samen met andere ministeries. Zo wordt er met defensie gewerkt aan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen om te zorgen dat we als Rijk bedrijfskleding circulair inkopen. Op verschillende plekken in het beleidsprogramma staan onderzoeken aangekondigd of benoemd. In de definitieve versie zal per hoofdstuk een overzicht komen met maatregelen en onderzoeken die uitgevoerd worden de komende jaren.

Overige reacties

Een aantal reacties valt onder de categorie 'overig'. Deze reacties hebben niet direct betrekking op deze internetconsultatie of zijn lastig onder te brengen in een hoofdthema. Wel is het belangrijk dat deze signalen worden benoemd. Het gaat hierbij om de volgende reacties:

- Een partij benoemt dat het belangrijk is om na te denken over aanvullend arbeidsmarktbeleid om de voorgestelde plannen haalbaar te maken, gezien de vertraagde reactie van de arbeidsmarkt op deze veranderingen.
- Er wordt gepleit voor meer aandacht voor de sociale impact van textielverwerking in Nederland, zoals het bieden van werkgelegenheid aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt via kringloopwinkels en andere dagbestedingstrajecten.
- De circulaire economie vereist meer arbeidskrachten dan de lineaire economie, en het aanleren van circulaire vaardigheden aan kwetsbare groepen kan bijdragen aan een toekomstbestendige en groeiende sector.
- Opleidingen moeten worden aangepast om toekomstige generaties de vaardigheden te geven die nodig zijn voor banen in de circulaire economie, met een nadruk op vakmanschap en hoogwaardige dienstverlening.

- Er wordt gepleit voor een grotere focus op kennisoverdracht binnen de textielsector, met name op het gebied van circulaire economie en aankomende wet- en regelgeving.
- De overheid moet kaders stellen en samenwerking tussen verschillende ministeries bevorderen om de transitie naar een circulaire textielketen te realiseren, zonder de sociale gevolgen van de maatregelen te negeren.
- Het belang van lokale werkgelegenheid moet worden erkend om te voorkomen dat deze naar het buitenland verdwijnt.
- Een suggestie wordt gedaan om lokale merken en producenten te betrekken bij de oprichting van een "Eco warenhuis", waarbij sorteercentra samenwerken.
- Er is een oproep om meer aandacht te besteden aan de verschillen tussen traditionele luxe en duurzame mode, met een focus op het creëren van meer inclusieve en duurzame businessmodellen in de textielsector.

Inhoudelijke reactie van het Ministerie

De productgroep textiel valt onder het bredere beleid voor circulaire economie, wat uitgewerkt staat in het Nationaal Programma Circulaire Economie¹. Onderwerpen zoals arbeidsmarkt en onderwijs zijn hier een onderdeel van, maar komen niet expliciet terug in het beleidsprogramma circulair textiel. Vanuit IenW hebben we de ambitie om de activiteiten op het gebied van circulaire economie in het onderwijs op te schalen, zodat de kennis en vaardigheden over de circulaire economie het nieuwe normaal worden in het onderwijs. Er zijn al veel goede voorbeelden van duurzaamheid en circulaire economie in het onderwijs. In het primair en voortgezet onderwijs is bijvoorbeeld aandacht voor duurzaamheid als thema in diverse leergebieden zoals mens & natuur, mens & maatschappij en burgerschap. Ook krijgt het onderwerp aandacht in een aantal vakken zoals aardrijkskunde en biologie. In het middelbaar beroepsonderwijs is circulaire economie als één van de vaste onderwerpen opgenomen bij de ontwikkeling en het onderhoud van kwalificaties.

Ook zetten we ons samen met het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) en Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) in om circulaire economie en duurzaamheid een passende plek te geven in het onderwijs. Dit heeft geleid tot het Uitvoeringsplan Duurzaamheid in het Onderwijs², dat afgelopen voorjaar aan de Tweede Kamer is aangeboden. Met dit uitvoeringsplan helpen we scholen, vraaggestuurd, om duurzaamheid vorm te geven in hun onderwijs. De vragen en behoeften van de scholen staan hierin centraal. In Nederland is er namelijk sprake van vrijheid van onderwijs. Dat betekent dat scholen zelf bepalen hoe ze – binnen bepaalde kaders en doelen – lesgeven. Circulaire economie (en dus ook circulair textiel) kan vallen onder de leergebieden mens & natuur en mens & maatschappij. Er is dus voldoende ruimte voor scholen om iets te doen met textiel, maar het is wel aan de scholen en docenten zelf om daar keuzes in te maken.

---

¹ [Nationaal Programma Circulaire Economie 2023 - 2030 | Beleidsnota | Rijksoverheid.nl](#)

² [Bijlage 1: Uitvoeringsplan Duurzaamheid in het Onderwijs | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Het beleidsprogramma raakt aan verschillende beleidsterreinen en vraagt om kennis en ervaring uit verschillende hoeken. Voor de uitvoering van het aankomende beleidsprogramma circulair textiel wordt dan ook nauw samengewerkt met verschillende ministeries.

Vervolgproces

Alle ontvangen reacties zijn geanalyseerd en samengevat in dit verslag. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is op dit moment bezig het nieuwe beleidsprogramma circulair textiel een definitieve vorm te geven en weegt daarbij de ontvangen reacties mee. Het definitieve beleidsprogramma wordt naar verwachting in het najaar van 2024 gepubliceerd.